

HOLT FÁK – ODVAS FÁK

Erdeinkben sajnos egyre kevesebb öreg, lábon száradt – azaz holt fa – maradt. Ezeknek a kiszáradt fáknak méltánytalanul lebecsülik ma a szerepét, pedig nagyon sok állatnak jelentenek élő- vagy szaporodóhelyet! Rengeteg rovarfaj használja szaporodásához, számos emlősnek szolgál otthonul, és sok madár fészkel ezeknek a fáknak természetes, vagy harkályok által készített odvaiban.

Mi is az az odú?

Háromféle „alaptípusa” van az odúnak: természetes, mely az elszáradt és letört ágcsontokban meggyűlő víztől korhad ki, van harkályok által, és vannak emberek által készített odúk. A harkályok legszívesebben a nem teljesen egészséges, száradófélben lévő fákat részesítik előnyben az odvaik ácsolásánál.

Minden évben új odút vésnek, így az őáltaluk készített, de elhagyott odúknak több mint 20 madárfaj, emlősfajok és rovarok „fészkelnek”. Így a harkályok nemcsak a fák doktorai, hanem az erdő lakáskészítői is!

Az emberek készítette odúk, a harkályok odvait utánozzák le, belülről nagyjából ugyanakkorák és a bejárónyílásuk is megegyező nagyságú. Hazánkban 9 harkályfaj fészkel, melyek különböző nagyságú lakásokat készítenek, így a mi mesterseges odúink is különböző méretűek a kék cinegétől egészen a macskabagolyig.

Az emberek miért csinálnak odúkat?

Erre azért van szükség, mert az embereknek rengeteg fára van szükségük (tüzeléshez, építkezéshez, papírgyártáshoz, stb.), ezért évről évre sok fát kell kivágni. A kivágott fák helyére ültetett erdőben legalább 30 évig nem lesz olyan vastagságú fa, amibe a harkályok fészkelődni tudnának készíteni. Mivel nem találnak megfelelő fát maguknak, így máshová költöznek. Ha nincs harkály, akkor nincs harkályodú sem, viszont ha nincs harkályodú, nincsenek odúlakó madarak sem. Pedig rájuk nagy szükség van az erdőben! Hogy el ne tűnjenek ők is, ezért a harkályodúkat mesterséges odúkkal pótoljuk.

Miért kellenek odúlakó madarak?

Ők fogyasztják el a fák leveleit megtámadó hernyókat, ők szedik össze a fáknak élő rovarokat. Egy cinegecsalád egy nyár alatt 40-50 kg rovarot fogyaszt el, melyet egy 60 méteres körön belül szednek össze. Egymástól 60-80 méterre fészkelnek a cinegék, de rajtuk kívül még több mint 15 rovarpusztító odúlakó madárfaj költ bennük. Ha ők nincsenek, akkor a nagy rovartömeget mérgekkel kell szabályozni. Ez környezetkárosító és egyben drága módszer! Olcsóbb és egyszerűbb madarakat telepíteni, ők ingyen is elfogyasztják az „erdőrágó” társaságot.

Tényleg laknak emlősök is a fák odvaiban?

Pelék, egerek és denevérek is szívesen beköltöznek az odúkba. Még a mókusok is használják a téli élelmiszerkészleteik raktározásához. Ők a tévhit ellenében a kölykedzéshez fészket építenek maguknak, nem odúban nevelik kicsinyeiket.

Ki az a pele?

Magyarországon három pelefaj is él. Ezek az állatok leginkább a mókusokra hasonlítanak, de csak ritkán kerülnek szem elé mivel éjszaka aktívak, nappal általában alszanak. A pelék ugyanolyan odúkat használnak mint a madarak, oda építik fészkeiket és ott hozzák világra kicsinyeiket is. A téli álmukat is itt alusszák.

Az erdőkben a nagy pele és a mogyorós pele, a gyümölcsösökben az erdei pele lakik. A nagy pele a „tulajdonosa” annak az erdőben éjszaka hallható félelmetes és hangos morgásra és sikoltozásra emlékeztető hangnak. Aki nem ismeri fel ezt a hangot, az csak nehezen tud elaludni tőle!

**Fontos tudnunk, hogy odúlakó madaraink állománya az utóbbi évtizedekben riasztóan csökkent!
Eltűnésük ellen Ön is tehet, ha telepít kertjébe mesterséges madárodúkat – így talán sosem köszönt ránk a sokat emlegetett „néma tavasz”!**

Írta Horváth Balázs és Molnár István Lotár.
Fotók: Krasznai Attila és Molnár István Lotár.
A faliújság megjelenését a Gallai Fivérek Bt. és a Gemma Repróstudió és Nyomda támogatta.

PITE/2.

